

PAPAKILO [Hawaiian Newspapers Collection](#) [Menu](#) ▾[Translate](#)
www.woah.org[Ka Nupepa Kuokoa](#) / [9 October 1908](#) / [NO KE KANU UALA.](#)Ka Nupepa Kuokoa, Volume XLIII, Number 41, 9 October 1908
— NO KE KANU UALA. [ARTICLE][Back](#)**NO KE KANU UALA.**

I ka wa ia Kamehameha I ua kanu nui ia na mea ai o kela ame keia ano ma Hawaii nei. He nui na wahi e ulu pono ai na uala maoli, i kupono ole no ke kalo. Oiai o na wahi kupono loa e kanu ai na uala, aia ma na pali, kahi e holo ole ai ka wai o ke kahawai.

Ina e kanuia na uala ma na lo'i ma-u e loliloli auanei. Aka ina e kanuia ma na aoao o na kahawai e ulu no ke kanuia mahope o ke kuaua nui, i ka wa e puhi mai ai ka makani kamaaina i ka malama o Malaki a Aperila paha.

I mea e ulu pono ai, he pono ke kanuia na lau o na uala pakika ole ma ka aina i hoomakaukauia a palupalu

ka lepo i ka eli ana me ka o-o, a i hoopuupunia iwaena paha o na pohaku, a iwaena paha o na a-a e like me ka aina o Puna, Hawaii ame Kona, ma na aoao o Mauna Loa ame na mauna e ae. O ka hoopalupalu ana i ka lepo o ka mala uala he mea ia e hua nui māi ai na uala, ke kupono ke kanu ana ame ka waele pono ana i na weuweu mahope o ke kanu ana, a hiki i ka wa e pu'e ai na uala mamua o ka hua ana mai.

I ke kanu ana i na lau, i eha paha kapuai ke kaawale o na lalani, a i elua me ka hapa kapuai ke kaawale o na pu'e. Aole pono ke paapu ke kanu ana o pilikia ka waele ana. I ka wa e mahuahua ai na lau, e pu'epu'e pono me ka o-o, a waiho a hiki i ka oo ana o na uala.

Ekolu a eha paha malama mahope o ke kanu ana i na lau e 'o-o ai, alaila e eli pono me ka hoomanao pono i ole pilikia na uala i ka o-o.'

I ka wa kahiko, mamua o ke ku ana mai o Kapena Kuke, aole i maopopo ke kumukuai. Na ke alii no ke kanu ana, a no ke alii ka ohi ana. Oia hoi aia

malalo o ke 'Ili ka hana ana o na kanaka mahiai. Aole aina pono i kana ka maoli. Aka, mahope o ka mahela ana i na aina i ka wa ia Kamehameha III, ua maopopo na kuleana o na kanaka, a ua lilo lakou me he mau alii la maluna o ko lakou mau aina pono.

I ka wa i ku mai ai na moku o Rohoia, ua kuaiia ma ka pahu a ma ka paona paha. Oia ka wa waiwai o na kanaka mahiai lili. I keia wa ua kuai ma ke eke, he kanawalu paha paona, oi iki aku a emi iki mai paha.

He pono e kanu ma ka aina hou ae ke kanu hou ae i ka makahiki mahope mai, i ole e pakika a lilo i mea ole. Nolaila ina he kupono ka aina no ke kulina, no ka papapa paha, he pono ke hoololi i ke kanu ana i kela me keia makahiki, i ole komo ka pakika, a ino na uala. Ke mahuhua nei ka make make no na uala maoli maikai, aka he poho ka hana o ka mahiai ke makaala ole ma ia mea.

Manao kekahi poe he nui ka hana ke hoololiloli ke kanu ana me na mea ulu

e ae. Aka, oia ka hana naauao, e ike me ka mahi ana ma Amerika a ma Europa a ma Iapana. Aole waiwai ke kuai ana i na uala loliloli a pakika paha. Ma ka maikai maoli o na uala e waiwai pono ai.

Ina komo ka pakika iloko o ka mala uala, he pono ke puhi ia na uala ame na lau uala i ke ahi. Aka ina e baila ia iloko o ka wai a mo'a, ua kupono no na puua ame na moa a pelehua paha. Pela e lilo ai ka lehu i mea e kipulu ai i ka aina no ke kanu ana me na mea e ae.

Eia kekahi e imi i na uala ano maikai, na uala hiki ke hoouna aku i Kapalakiko, a i na kulanakauhale e ae paha.

I na makahiki i ke au ia Kamehameha V, ua loa mai he mau uala ano paa, hikiwawe ole ka popo, mai na moku-puni o ka Hema, oia ka "Tombez potato." Ua mahalo ia ia ano uala no ka hoouna ana aku ma na aina e.

Ma ke kanu ana i na ano uala maikai e pomaikai ai ke kanaka mahiai.

L. L. N

This article has been automatically clipped from the Ka Nupepa Kuokoa 9 October 1908, organised into a single column, then optimised for display on your computer screen. As a result, it may not look exactly as it did on the original page. The article can be seen in its original form in the [page view](#).
